

Lapin hyvinvointialueen kuuleminen

**HE 109/2024 vp Hallituksen esitys
eduskunnalle valtion talousarvioksi
vuodelle 2025**

**Teema: hyvinvointialueiden rahoitus
sekä palvelujen saatavuus**

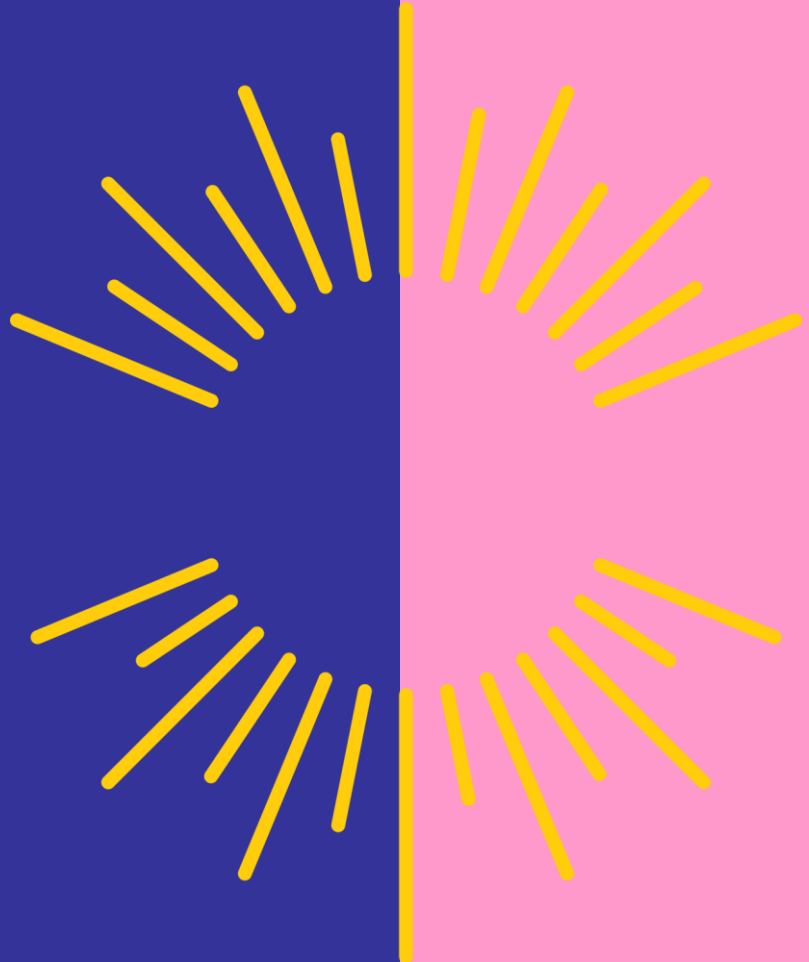
**Sosiaali- ja terveysvaliokunta
15.10.2024**

Miia Palo
Terveysjohtaja
Lapin hyvinvointialue

lapha.fi

Lapin hyvinvointialue
Lapin buresveadinguovlu
Lapin pyereestvaijeemkušlu
Lapin pue rrvvääjjamvu vdd

Hyvinvointialueiden rahoituksen taso ei vastaa velvoitteita ja talousarvioesityksen mukaan epäsuhta rahoituksen ja tehtävien kesken osin pahenee vuonna 2025

- Hyvinvointialueille siirtyi velvoitteita ja kustannuksia enemmän kuin rahoitusta.
- 1,6, mrd kasvusta huolimatta rahoitus on edelleen riittämätön alkuvuosien alijäämän kattamiseen. Hyvinvointialueet joutuvat rikkomaan alijäämän kattamisvelvollisuutta lakisääteisen palvelujen järjestämisvastuun toteuttamiseksi
- Rahoituslain mukainen lisärahoitus ei todellisuudessa liene mahdollinen, vrt budjettivaraus 1 m€
- Hyvinvointialueiden tuotantokustannusten nousu on ylittää hyvin todennäköisesti hyvinvointialueindeksin 3%
- Rahoituksen vähentäminen mm. henkilöstömitoituksen, asiakasmaksujen ja hoitotakuun muutosten perusteella ei todennäköisesti vähennä hyvinvointialueiden kustannuksia yhtä paljon eikä yhtä nopeasti kuin rahoitusta leikataan

Siirtymätasaus rokottaa Lapin rahoitusta, toimintojen harmonisointi lisää kustannuksia pirstalealueella alkuvuosina

- Lapin hyvinvointialueella on monia erityispiirteitä, joita ei huomioida rahoituksessa
- Lapin hyvinvointialueen alijäämästä on n. 60 % kertynyt siirtymätasauksesta
- Lapissa kunnat ovat käyttäneet vähemmän rahaa kuin on hyvinvointialueen laskennallinen rahoitus. Taustalla on myös puutteita palveluissa ja palveluja on jouduttu hyvinvointialueen aikana saattamaan lakisääteiselle tasolle.
- Mikäli Lapin hyvinvointialue olisi saanut laskennallisen valtionrahoituksen täysimääräisenä ilman siirtymätasausvähennystä, alijäämä vuodelta 2023 olisi noin 202 €/asukas eli alle hyvinvointialueiden keskiarvon, joka oli 240 €/asukas.
- Palvelujen, tietojärjestelmien ja palkkojen yhtenäistäminen tuottaa kustannuksia pirstalealueilla ensimmäisinä vuosina

Taloutta kyetään sopeuttamaan mutta ei lainsäädännön edellyttämässä tahdissa ilman palvelujen vaarantumista

- Lapissa talouskehyksen tavoitteena on talouden tasapaino vuoden 2028 loppuun mennessä.
- Nopeampi aikataulu vaarantaisi perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitettujen riittävien sosiaali- ja terveystaloudellisten tai perustuslain 7, 15 ja 20 §:issä tarkoitettuihin perusoikeuksiin liittyvien pelastustoimen palvelujen järjestämisen.
- Talouden sopeuttaminen vaatii rakenteellisia muutoksia ja toiminnallisia uudistuksia, joiden toteuttaminen vaatii aikaa ja hyödyt realisoituvat ja vaikutukset näkyvät viiveellä; usein vaikutukset ovat kustannuskasvua hillitseviä.
- Lapin hyvinvointialueen talouden sopeuttamisen kärjet: 1. palvelurakenteen keventäminen, 2. terveydenhuollon integraatio ja hoitoketjut, 3. palvelun järjestämistavan valinta, 4. palveluiden verkosto, tilat ja digitalisaatio, 4. henkilöstö ja organisaatio, 5. hankinnat, sopimukset ja logistiikka sekä 7. muu toiminnan kehittäminen ja sopeuttaminen

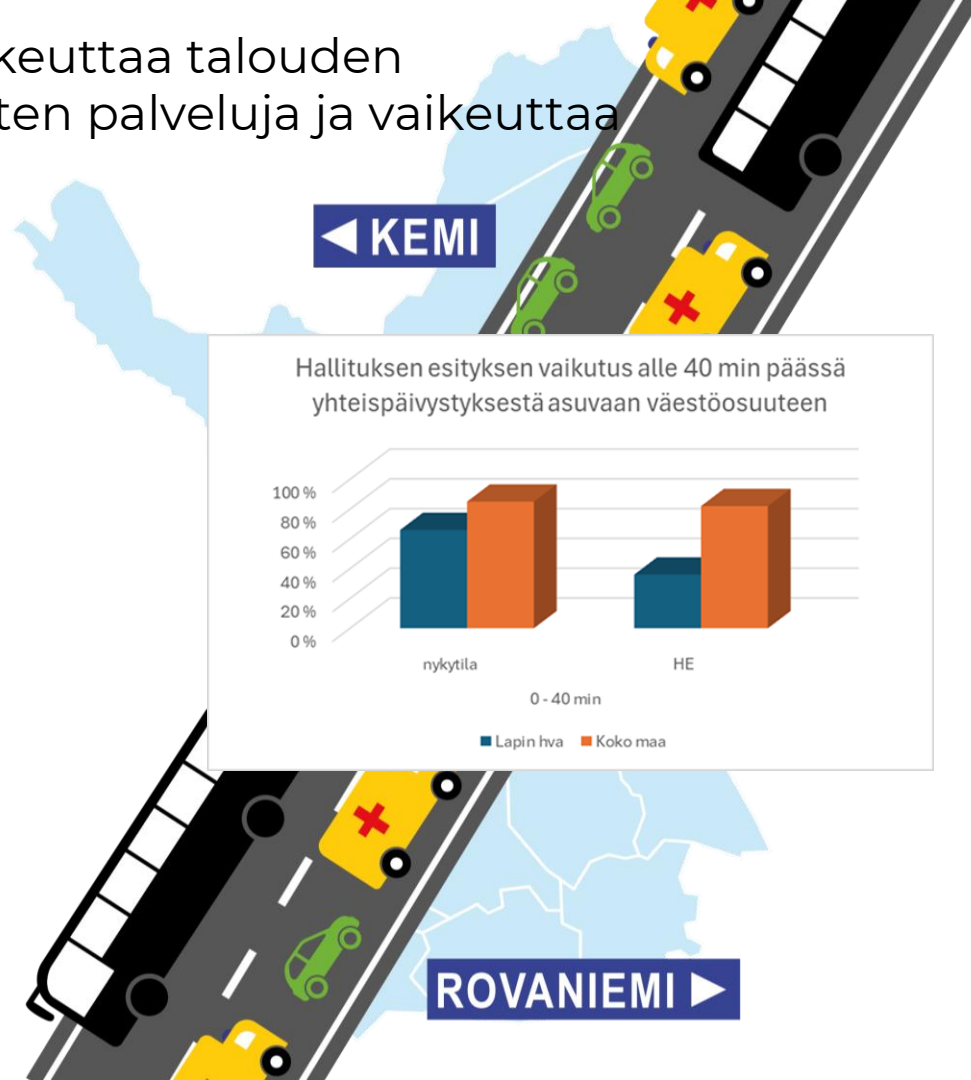
Talousarvioesitys heikentää perusterveydenhuoltoa – Kela-korvausmallin kokeilu ei kompensoi heikentämistä

- Perusterveydenhuollon vahvistaminen on ollut keskeinen tavoite hyvinvointialueuudistuksessa ja myös Lapin hyvinvointialueella sekä nykyisessä hallitusohjelmassa
- hoitotakuun pidentäminen 3 kuukauteen ja tähän liittyvä rahoituksen vähentäminen joko heikentää merkittävästi perusterveydenhuoltoa tai aiheuttaa ylimääräisen perusteettoman sopeuttamisvaateen muihin palveluihin jo alkujaan käynnistysvuosien riittämättömän rahoituksen aiheuttaman sopeuttamistarpeen lisäksi.
- Leikkaus kohdistuu lisäksi heikoimmassa asemassa oleviin kansalaisiin
- Julkisen perusterveydenhuollon heikentäminen lisää hyvinvointi- ja terveyseroja.
- On vielä hyvin epävarmaa, miten suunniteltu Kela-korvausuudistus toteutuessaan vaikuttaisi palvelujen tosiasialliseen saatavuuteen ja kustannusvaikuttavuuteen
- Kela-korvauskokeilu tulee toteuttaa ilman että samaan aikaan vieläpä etupainotteisesti heikennetään julkista perusterveydenhuoltoa ja siten perustason vastaanotto toiminnan kokonaisuutta.

Esitetty sairaalaverkkosäätely vaikeuttaa talouden sopeuttamista, heikentää lappilaisten palveluja ja vaikeuttaa työvoiman saatavuutta

- Vuodessa noin 1900 kirurgista toimenpidettä Lapin keskussairaalaan
- Vuodessa noin 1000 päiväkirurgista toimenpidettä Länsi-Pohjan keskussairaalaan
- Ensihoidon ja muiden kuljetusten lisäkustannukset 3 m€
300 000 euroa
- Kelan matkakorvaukset kasvavat
- Henkilöstöä tarvitaan noin 30 htp enemmän
- Investointitarve Rovaniemelle tiloihin

lapha.fi

Lapin hyvinvointialue

Lapin buresveadjuvu
Lapin pyreeetvaljeemkuvu
Lapin pue'rvääjjamvu vdd

Hallituksen esitys (sairaalaverkko)

- 1.10.2025 alkaen Kemissä enintään rajattu erikoissairaanhoidon päivystys
- Kemissä pelkästään päiväkirurgisia toimenpiteitä, ei ympärivuorokautista leikkaussalivalmiutta edellyttäviä toimenpiteitä
- Ei esim. tekonivelleikkauksia, selkäleikkauksia eikä kaikkia päivystyksellisiä leikkauksia
- Kaikki päivystyksellinen kirurgia, raskas kirurgia sekä lyhytkirurginen hoito ja näihin liittyvä osastohoito siirtyisi Rovaniemen sairaalaan

Lapin hyvinvointialueen päättös 22.4.2024

- Kemissä on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys ja ympärivuorokautinen leikkaussalivalmius.
- Synnytykset keskitetään Lapin keskussairaalaan ja lastentautien päivystys ja erikoisalan sairaalahoido lakkaa 1.1.2025. Naistentautien ja ortopedian viikonloppupäivystys lakkaa 1.1.2025
- Vuonna 2026 Lapissa yksi sairaalapalvelujen kokonaisuus, joka toimii Kemin ja Rovaniemen toimipisteissä, yksi hoitojono
- Erityisosaamista vaativia ja määriltään pieniä toimenpiteitä keskitetään sairaalakohteisesti
- Suunniteltua ja määriltään suuria leikkaustoimenpiteitä jatketaan molemmissa toimipisteissä

lapha.fi

Lapin hyvinvointialue

Lapin alue
Lapin alue
Lapin alue
Lapin alue

Vaikutukset talouteen

Länsi-Pohjan keskussairaala:

Kustannussäästö 5,5 miljoonaa euroa

Lapin keskussairaala ja ensihoito:

Lisäkustannukset -5,5 miljoonaa euroa

- henkilöstömäärän kasvu n 30 htp
- ensihoidon kuljetuskustannukset
- uuden vuodeosaston kustannukset
- muut kuljetuksen lisäkustannukset

Lisäkustannuksia ja kustannusriskejä:

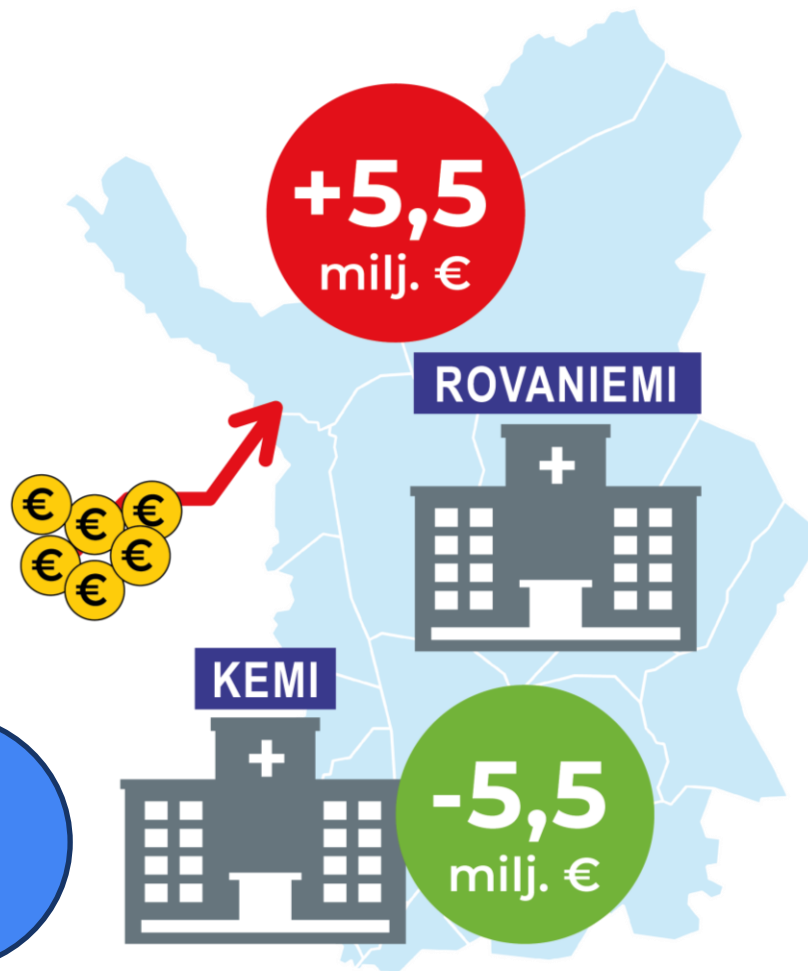
Hyvinvointialueiden rahoituksen väheneminen, -1,1 m€

Valinnanvapauskustannukset -2 – x m€
investointitarpeet, muutoksen toimeenpano, työn hinnan kasvu,
Kelakustannukset

lapha.fi

Lapin hyvinvointialue
Lapin buresveadjuogu
Lapin pyreeestvaljeemkuavlu
Lapin pue'rrvääjjamvu vdd

Muita huomioita talousarvioesityksestä

- Lasten ja nuorten terapiatakuun tavoite hyvä,
 - Esitetty menettely, jossa korostuu tarpeen arviointi, sopii huonosti matalan kynnyksen palveluun.
- Hyvinvointialueet tarvitsevat OKM:n hallinnonalan tukea onnistuakseen, nyt sen sijaan leikataan
 - Toisen asteen leikkaukset aikuisten toisesta koulutuksesta
 - Lähihoitajakoulutuksen vähentäminen
- 80 m€ vähennys järjestöavustuksiin tuottaa lisäpainetta hyvinvointialueille

Kiitos!

lapha.fi

Lapin hyvinvointialue

Lapin alueiden kehitys
Lapin alueiden kehitys
Lapin alueiden kehitys

Kuva: Lapin materiaalipankki | Aurora Powertrains